

OBSAH

1. ÚVOD	7
2. GORALSKÉ NÁREČIA NA SLOVENSKO-POĽSKOM JAZYKOVOM POMEDZÍ	17
2.1. Členenie goralských nárečí	17
2.1.1. Spišské goralské nárečia	20
2.1.2. Oravské goralské nárečia.....	24
2.1.3. Kysucké goralské nárečia.....	30
2.1.4. Nárečia goralských enkláv	31
2.2. Goralské nárečia v kontexte jazykovej situácie na slovensko-poľskom jazykovom pomedzí	35
2.3. Miesto goralských nárečí v stratifikácii poľského a slovenského národného jazyka.....	38
2.4. Čím sa líšia goralské nárečia od slovenských nárečí a čo ich spája s poľskými nárečiami?	40
3. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA GORALSKÝCH NÁREČÍ	42
3.1. Prehľad hlavných znakov goralských nárečí	42
3.2. Základné vývinové tendencie v goralských nárečiach motivované vonkajším vplyvom slovenských nárečí	55
3.3. Fonologický systém goralských nárečí z typologického hľadiska.....	60
3.4. Morfológický systém goralských nárečí z aspektu slovensko-poľských jazykových kontaktov.....	70
3.5. Goralské nárečia ako karpatský typ dialektov	74
3.6. Goralské nárečia v jazykových atlasoch	81
3.7. Červený kláštor pri Dunajci – ohnisko predbernolákovského hnutia na severnom Spiši.....	93
4. ZÁSADY FONETICKEJ TRANSKRIPCIE GORALSKÝCH NÁREČOVÝCH TEXTOV	98
5. ANTOLÓGIA GORALSKÝCH NÁREČOVÝCH TEXTOV	117
Spišské goralské nárečia – severná časť	
5.1. Ako sme stavali dom (Ždiar)	118

5.2. V Javorine žil knieža Hohenlohe (Ždiar).....	121
5.3. O pestovaní a spracovaní ľanu (Ždiar).....	124
5.4. Štyri ľudové piesne zo Ždiaru	125
5.5. Goralská svadba (Spišské Hanušovce).....	127
5.6. Ako sa dakedy žilo (Matiašovce)	128
5.7. Oblievačka na dedine (Spišská Stará Ves).....	130
5.8. O našich zvykoch (Lechnica).....	131
5.9. O živote v minulosti a dnes (Lechnica).....	132
5.10. O mojej mladosti (Červený Kláštor)	134
5.11. Ako sa u nás dakedy žilo (Lesnica)	135
5.12. Spomienky na mladosť (Haligovce).....	137
5.13. Ako sa u nás hospodáril (Veľká Lesná)	138
5.14. Spomienky na mladosť (Pilhov).....	140
5.15. Práca s ľanom (Nová Belá).....	141
5.16. Zo spomienok na detstvo (Nová Belá)	143
5.17. Ľudová pieseň z Novej Belej	144
5.18. Cez vojnu nebola ani jedna svadba (Vyšné Lapše)	145
5.19. O požiari v obci (Vyšné Lapše)	147
5.20. Ako sme postavili dom (Vyšné Lapše)	148
5.21. Spomienky na druhú svetovú vojnu (Čierna Hora).....	148
5.22. Veselá príhoda s cigánom (Kacvín)	150
5.23. Narodenie Pána (Jurgov)	151
 Spišské goralské nárečia – južná časť	
5.24. Ako sa chlieb piekol (Slovenská Ves).....	153
5.25. Za prácou do Ameriky (Slovenská Ves)	154
5.26. Ako sa dakedy žilo (Slovenská Ves).....	156
5.27. Ako sa dakedy pracovalo v Tabakovej (Spišská Belá)	158
5.28. O spolunažívaní Slovákov a Nemcov (Spišská Belá)	159
5.29. Keď sa blížil koniec vojny (Spišská Belá)	160
5.30. Ako sme pásli kravy (Vyšné Ružbachy).....	161
5.31. Dakedy bola bieda (Vyšné Ružbachy).....	163
5.32. Spomienky na vojnu (Forbasy)	164
5.33. Ako sme husi pásli (Forbasy)	165
5.34. Spomienka na mladosť (Forbasy).....	166
5.35. Štyri ľudové piesne z Forbás	167
5.36. Čo sa dakedy varilo (Lacková).....	168
5.37. Ako sa žilo v Kolačkove (Kolačkov).....	169

5.38. Fašiangy (Kolačkov)	171
5.39. Svadba v minulosti (Kolačkov)	172
5.40. Tri ľudové piesne z Kolačkova	175
5.41. Vianoce (Stará Ľubovňa)	176
5.42. Moja mladosť (Stará Ľubovňa)	177
5.43. Ako som slúžila (Stará Ľubovňa)	178
5.44. Ako sa u nás gazdovalo (Podsadek)	179
5.45. Ako bolo za grófa Zamojského (Podsadek)	179
5.46. Ako sme trávili zimné večery (Nová Ľubovňa)	180

Oravské goralské nárečia

5.47. Letné práce na poli (Zákamenné)	182
5.48. Keď som bola dievča (Oravská Polhora)	183
5.49. O kúpeľoch Slaná Voda (Rabča)	184
5.50. Rozpomienky na Mila Urbana (Rabča)	185
5.51. Z rozpomienok na prvú svetovú vojnu (Sihelné)	186
5.52. Ako som gazdoval (Sihelné)	187
5.53. Tri ľudové piesne zo Sihelného	187
5.54. Aké zvyky boli u nás (Oravka)	189
5.55. Rozpomienka na detstvo (Mútne)	189
5.56. Pytačky (Hladovka)	191
5.57. Môj život zamlada (Hladovka)	192
5.58. Ako som chodil do školy (Hladovka)	193

Kysucké goralské nárečia

5.59. Ako sme tlačili kapustu (Čierne)	195
5.60. Dedinská pec. Zabíjačka (Čierne)	196
5.61. Pestovanie ľanu. Jarmok (Čierne)	198
5.62. Tri ľudové piesne z Čierneho	199
5.63. Moje deti (Svrčinovec)	200
5.64. Spomienky na detstvo a mladosť (Svrčinovec)	201
5.65. Skromné kysucké jedlá (Svrčinovec)	203
5.66. Svrčinovská svadba. Spracovanie ľanu (Svrčinovec)	204
5.67. Tri ľudové piesne zo Svrčinovca	206
5.68. Z dejín Oščadnice (Oščadnica)	206
5.69. Vianoce (Oščadnica)	208
5.70. Ako sa dakedy obliekalo a čo sa robilo v zime (Oščadnica)	210
5.71. Tri ľudové piesne z Oščadnice	212

5.72. Moja svadba (Skalité).....	214
5.73. Zvyky a obyčaje v skalitskej doline (Skalité).....	215
5.74. Tri ľudové piesne zo Skalitého	218
Nárečia goralských enkláv	
5.75. Ako som dal urobiť nový voz (Pohorelá)	220
5.76. Príprava na svadbu (Pohorelá).....	221
5.77. Ako sme išli na huby (Pohorelá)	223
5.78. Oblievačka na veľkonočný pondelok (Liptovská Teplička).....	224
5.79. Ako sa pásli ovce (Liptovská Teplička).....	225
5.80. Ako sa obliekali ženy a muži (Liptovská Teplička).....	226
5.81. Jeseň a zima na dedine (Malé Borové).....	227
5.82. O mojej mladosti (Malé Borové).....	228
Literatúra.....	229
Zoznam diplomových prác	235
Zoznam skúmaných lokalít	236
Zoznam uverejnených nárečových textov	236
Zoznam obcí a ich skratky na mapke goralských nárečí	237
Premeny Belianskych Tatier	239